

THE BLUE HOUSE

/ PRIJS VOOR DUURZAAM
& BETAALBAAR BOUWEN

Een initiatief van STICHTING VOOR
TOEKOMSTIGE GENERATIES

PERSBERICHT

Finalisten voor THE BLUE HOUSE/ prijs voor duurzaam en betaalbaar bouwen 2013 bekend!

Eind november reikt de Stichting voor Toekomstige Generaties voor het tweede jaar op een rij THE BLUE HOUSE/prijs uit aan de bouw of renovatie van een Belgische woning die zichzelf hét toonbeeld van duurzaamheid mag noemen en tegelijkertijd betaalbaar is. De winnende realisatie moet met name een goede invulling geven aan de zogenaamde 4 P's 'People, Planet, Prosperity & Participation' en deze duurzaamheidsprincipes combineren tot een constructie die tegemoet komt aan de noden van vandaag én aan de behoeften van morgen. Bovendien moeten zowel bouwheer, architect als aannemer tonen dat ze innoverende oplossingen hebben aangewend om de kosten voor hun duurzame realisatie zo laag mogelijk te houden. Uit de 19 kandidaturen selecteerde de jury zopas 3 finalist-realisaties: Gestapelde Stad, Un Brin de Paille, en Brutopia.

THE BLUE HOUSE/ prijs

Duurzaam bouwen of verbouwen gaat heel wat verder dan goed isoleren of het aanwenden van hernieuwbare energiebronnen. Het hoeft bovendien niet per se duur of ontoegankelijk te zijn, integendeel. Dat wil de Stichting voor Toekomstige Generaties bewijzen met haar jaarlijkse prijs, THE BLUE HOUSE/. De woning (nieuwbouw of renovatie) die op een creatieve manier invulling geeft aan de 4 dimensies van het begrip duurzaamheid – de 4 P's: 'People, Planet, Prosperity en Participation' – en zowel op korte als op lange termijn de kosten voor de gebruikers, de samenleving en de planeet op een laag niveau weet te houden, maakt kans op THE BLUE HOUSE/ prijs.

THE BLUE HOUSE/ is een initiatief van de Stichting voor Toekomstige Generaties en is mogelijk gemaakt door het mecenaat van Derbigum, Saint-Gobain Glass, Velux en Wienerberger en de steun van de federale regering en van het Vlaams, Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het is geen gewone architectuurprijs dus, maar een prijs die rekening houdt met alle aspecten van duurzaamheid en betaalbaarheid en die zowel de architect als de bouwheer en de aannemer betreft. Ook de jury van THE BLUE HOUSE/, voorgezeten door Marie Pok, directrice van Grand-Hornu Images en freelancejournaliste, en door de internationaal vermaarde architect Bob Van Reeth, is precies om

die reden samengesteld uit Nederlandstalige en Franstalige mensen uit diverse kringen (sociaal, cultureel, ecologisch, economisch, universitair...).

Vorig jaar ging 'L'Espoir' in Molenbeek – een gebouw bestaande uit 14 100% passieve woningen – met de eerste **THE BLUE HOUSE**/prijs aan de haal. Ook dit jaar bewezen de 19 ingediende dossiers dat Belgische architecten heel veel goede ideeën hebben op het vlak van duurzame en betaalbare woningen. De jury moest zich buigen over zowel renovatie- als nieuwbouwrealisaties, grote en kleinschalige realisaties, realisaties in de stad en op het platteland...

Uit de ingezonden kandidaturen selecteerde de jury zopas 3 finalisten die op verschillende manieren aantonen dat duurzaam en comfortabel bouwen en wonen in de stad tegen een betaalbare prijs mogelijk is. De realisaties die er dit jaar bovenuit steken zijn:

- het multifunctioneel gebouw 'Gestapelde Stad' uit Antwerpen:
Bouwheer: cuypers & Q architecten - Architect: cuypers & Q architecten - Algemene aannemer: F. Willems
Een schoolvoorbeeld van hoe je kan spelen met het aspect ruimte en verschillende functies (woonst, kantoorruimte en tuin) opeen kan stapelen om op een beperkte oppervlakte toch heel comfortabel te leven in een uitgesproken aantrekkelijke architectuur, die op alle vlakken duurzaamheid uitademt en die de natuur haar plaats teruggeeft in het centrum van de stad.
- het co-housingproject 'Brutopia' in Vorst:
Bouwheer: vzw Brutopia (co-eigenaars) - Architect: Stekke & Fraas Architectes - Algemene aannemer: Louis De Waele
Een 30-tal families nam het initiatief om zich te verenigen om op een duurzame, betaalbare en solidaire manier in Brussel te kunnen wonen. Ze zochten en vonden grond en bouwden samen een participatieve groepswooning zonder enige inmenging van externe bouwpromotoren. Het werd ook een duurzame groepswooning, want in de 27 passieve en 2 lage-energieappartementen die Brutopia telt, werd water- en verwarmingsbehoefte tot een minimum beperkt. De participatieve duurzaamheidsgedachte werd ook consequent doorgetrokken in de gemeenschappelijke ruimtes, in het beheer van de 2 appartementsgebouwen en in de levensstijl van de bewoners.
- de eengezinswoning 'Un Brin de Paille' in Ukkel:
Bouwheer: Matthieu Delatte en Charlotte Pauwels - Architect: Karbon' srl – Architecture & Urbanisme - Algemene aannemer: Paille-Tech srl
Een bescheiden individuele woning in de stad die heel eenvoudig oogt en voor de bewoners toch heel comfortabel is. Bovendien is heel veel aandacht geschonken aan een gezond binnenklimaat en werden uiterst creatieve oplossingen aangewend om de woning bijna-passiefhuiswaarden te laten halen, terwijl het ingeplant is op een perceel bouwgrond dat op het eerste gezicht onbebouwbaar leek. De woning is opgetrokken met materialen die stuk voor stuk op-en-top ecologisch, eenvoudig en uiterst betaalbaar zijn.

Gestapelde Stad (Antwerpen)

Tot voor kort bevond zich in het centrum van Antwerpen een treurig ogend gapend perceel. Cuypers en Q-architecten bouwden er voor privé- en professioneel gebruik een stedelijke benedenbouw met – van onder naar boven – een patio en een praktijk verspreid over 2 lagen, een slaapverdieping die als buffer dient tussen praktijk en woning, een duplex leef- en eetruimte met overdekt terras en zithoek, en een volwaardige daktuin met zicht over de Antwerpse skyline. Boven het westelijk georiënteerde terras werd, aansluitend op de daktuin, een tuinkamer gebouwd. Door op deze manier

met het aspect ruimte te spelen en verschillende functies opeen te stapelen, maakten Cuypers en Q het mogelijk om op een kleine oppervlakte comfortabel te leven, de natuur haar plaats in de stad weer te geven en een minimale ecologische voetafdruk na te laten.

Het bouwproject is opgevat als een goed geïsoleerd karkas in massief en bruto beton, waarbij de massa zorgt voor thermische inertie en genivelleerd comfort voor bewoners, werknemers en bezoeker. Losse meubelobjecten fungeren als wanden om de moduleerbare ruimtes te scheiden en maken dat de ruimtes makkelijk kunnen heringedeeld worden mocht dat later nodig zijn.

In alle fasen van het bouwproces – voor, tijdens en na – werd bewust voor een duurzame aanpak gekozen, zowel op energetisch vlak als op het vlak van de ecologische voetafdruk, levensstijl en werkcultuur. Het bureau werkt o.a. met gedeelde werfauto's en eigenaars en werknemers maken zo veel mogelijk gebruik van de fiets en het openbaar vervoer. Ook werd bewust gekozen voor vraaggestuurde balansventilatie met warmteterugwinning (systeem D+) en voor micro-warmtekrachtterugkoppeling met condensor. De bouwwerken worden uitgevoerd door lokale aannemers die gebruik maken van materialen uit eigen streek.

Ook is zowel aandacht besteed aan de nodige autonomie van de Gestapelde Stad aan zich als aan de link met de buurt. Zo zijn de gevels zodanig ontworpen dat er een maximale transparantie voor de stad is en de bewoners en werknemers van het gebouw kunnen genieten van maximale passieve winsten in temperatuur en daglicht. De 'brute', bijna 'casco'-manier van bouwen laat het beton volledig tot zijn recht komen en zorgt ervoor dat er in de afwerkingsfase veel kon worden uitgespaard. Ook de samenwerking met het aanpalend gebouw om het terrein en de werf (werfkraan, aannemer...) te delen, zorgde voor mooie besparingen.

Brutopia (Vorst)

Samen op een duurzame, collectieve, verantwoordelijke en ecologische manier in Brussel wonen en dat uitermate betaalbaar houden... Dat was de droom van een vijftiental mensen toen ze in 2008 een vzw oprichtten, samen een notaris zochten en het architectenbureau Stekke & Fraas Architectes onder de arm namen. In 2013 werd die droom voor 80 personen werkelijkheid met de oplevering van Brutopia.

Brutopia is een participatieve groepswoning bestaande uit 2 nieuwe volumes verbonden door een grote gemeenschappelijke tuin van 757 m². In de realisatie werden 29 appartementen ondergebracht (27 passieve en 2 lage-energiewoningen), enkele professionele ruimtes (o.a. het architectenkantoor van Stekke & Fraas en een energieloket) en een dagcentrum voor bejaarden uit de buurt. Naast de tuin staan ook een moestuin, een wassalon, twee auto's en een polyvalente zaal voor alle bewoners ter beschikking. Dat alles bevindt zich midden in een volkse Brusselse wijk met scholen, winkels en openbaar vervoer vlakbij.

Samen kopen en samen bouwen of renoveren om minder te betalen, is één van de kerngedachten die aan de basis van deze realisatie ligt. Door samen bouwgrond aan te kopen, door gezamenlijk te bouwen zonder projectontwikkelaar, door persoonlijke afwerkingsmaterialen (voor o.a. keuken en badkamer) in groep aan te kopen en zoveel mogelijk zelf te doen, werden tot 20 à 30% aan kosten uitgespaard. Zonder die collectieve aanpak hadden de bewoners van Brutopia er tegen de huidige vastgoedprijzen niet eens aan moeten denken om een vergelijkbaar appartement in het Brusselse te kopen, laat staan zo'n duurzame appartementen als die in Brutopia.

Duurzaamheid, ecologie, samenhang en sociale mix was wat van meet af aan primeerde bij de initiatiefnemers van Brutopia en wat ook dit grootscheepse co-housingproject mogelijk maakte. Van

in de ontwerpfase werd erover gewaakt verschillende soorten appartementen te creëren, met verschillende prijzen, afhankelijk van de gewenste oppervlakte van het appartement, van de ligging, van de afwerking en van de betrokkenheid van de eigenaar in het project (sommigen hebben zelf de afwerkingswerken uitgevoerd), zodat het project voor alle beurzen toegankelijk werd.

Dankzij diverse energiebesparende maatregelen tijdens de bouwphase is het jaarlijks verwarmingsverbruik in Brutopia beperkt tot 28 kWh/m². Ook het waterverbruik werd gerationaliseerd door in een groot regenwaterrecuperatiesysteem op de daken te voorzien. Op diezelfde daken staan ook zonnepanelen. Voor al deze ecologische maatregelen sleepte het project in 2009 al de prijs 'Voorbeeldgebouw' van het Brusselse Gewest in de wacht.

Bij Brutopia gaat het om meer dan 'louter' ecologisch en economisch verantwoord leven in de stad. Het project reflecteert de uitgesproken wens om samen een duurzaam leven uit te bouwen en dezelfde waarden te delen.

Un brin de paille (Ukkel)

Architect Matthieu Delatte van Karbon' srl – Architecture & Urbanisme stelde de passiefhuisstandaard als norm om energie-autonome en CO₂-neutrale woningen te realiseren al langer in vraag. Met de bouw van zijn eigen woning bewees hij dat er ook op een andere manieren lage-energiewoningen kunnen worden gerealiseerd. Betaalbare, technisch eenvoudige en ecologisch verantwoorde manieren bovendien, zelfs als de bouwgrond (op een helling) op het eerste zicht van die aard lijkt dat er onmogelijk een woning op kan worden gebouwd.

De eengezinswoning werd gebouwd op een uitermate smal bouwperceel met een groot niveauverschil, waardoor er keermuren moesten worden gebouwd om de grond tegen te houden. Precies deze inplanting zorgde er evenwel voor dat Delatte een alternatief voor de passiefstandaard kon realiseren door bioklimaatprincipes te integreren. Zo werd de naar het zuiden georiënteerde straatgevel ruim geopend om zoveel mogelijk zon binnen te laten. De achtergevel werd half ingegraven, waardoor de warmteverliezen aan de noordkant beperkt blijven en de warmte door inertie opgeslagen kan worden in een muur die is geïsoleerd met hennepbeton. De ventilatie gebeurt op natuurlijke wijze. Om in de winter de warmte van de zon binnen te laten, werd voor beglazing met een hoge zonnefactor ($g=0,64$) gekozen. In de zomer moeten zonweringen oververhitting voorkomen. Een CO₂-neutrale massieve kachel voorziet in de verwarmingsbehoeften (geschat op 30 kWh/m²per jaar). De haard is centraal in de woning ingeplant en staat ook centraal in de basisvisie die de architect op wonen heeft. Hij is er namelijk van overtuigd dat de mens het nodig heeft om zich aan de haard te kunnen verwarmen. De enige 'technologische ingreep' die de architect trof, is een dakbedekking met thermische zonnecollectoren en een zonneboiler om 70% van de energiebehoeften voor sanitair warm water te dekken. Verder werd op het dak een tank van 5.200 liter voorzien, om regenwater in op te vangen, en een systeem dat het huishoudelijk afvalwater opvangt om in de spoelbakken van de wc's te gebruiken.

Uit ecologische en comfortoverwegingen werd het houtskeletgebouw geïsoleerd met natuurlijke materialen: strobalen in de bovengrondse buitenmuren met een totale dikte van 52 cm en hennepbeton in de ingegraven muren. Delatte koos deze materialen omdat ze niet alleen volledig biologisch afbreekbaar en goedkoop zijn, maar ook een grote thermische inertie hebben: ze slaan de warmte op en geven die langzaam weer af. Bovendien regelen ze op natuurlijke wijze de vochtigheidsgraad in de woning. In een houten geraamte werd houtwol als isolator geblazen. De buitenpleisterlagen zijn op basis van kalk, en de binnenpleisterlagen op basis van klei. Alle bouwmaterialen werden gekozen omwille van hun economische, technische en ecologische

eigenschappen, hun lokale herkomst, en hun vermogen om een gezond binnenklimaat te garanderen. Het welzijn voor de bewoners was voor de architect prioritair en dat zonder dat dit perse met grote luxe gepaard hoefde te gaan. De woning is in de bouwfase dan ook op alle vlakken bewust bescheiden gehouden. Naarmate de tijd vordert en de portemonnee van de bewoners het toelaat, kan de woning geleidelijk aan worden verbeterd en aangepast worden aan de behoeften van de bewoners.

En de winnaar is...?

Op woensdag 20 november wordt bekend gemaakt wie van de 3 finalisten zich tot echte winnaar van **THE BLUE HOUSE/ 2013** mag uitroepen en wie van de Stichting voor Toekomstige Generaties een cheque van 5.000 euro overhandigd zal krijgen

Meer info

www.bluehouseprize.be

Perscontact

MARQUIZ
Eva Vanhoorne
Lange Raamstraat 7
8000 Brugge
0478 54 88 34
eva@marquiz.be

ⁱ Naast covoorzitters Marie Pok en Bob Van Reeth telt de jury ook de directrice van de architectuurcel van de Federatie Wallonië-Brussel (Chantal Dassonville), de voorzitter van ETAP Lighting en Agoria (Christ' l Joris), de projectmanager Energie en klimaatcampagnes bij Bond Beter Leefmilieu (Jürgen Naets), een ingenieur-architect van het bureau Daidalos Peutz die tevens aan de KUL doceert (Filip Descamps), een onderzoekster verbonden aan het Flora Expertisecentrum (Anne Snick), een socioloog-architect-stedenbouwkundige en docent aan de UCL (Pierre Vanderstraeten), een architectuurfotograaf en vicepresident van Culture et Démocratie (Georges Vercheval) en de winnende architect van THE BLUE HOUSE 2012 (Damien Carnoy) onder haar leden.